

TGM: Barátságos válasz Bayer Zsoltnak

2015 január 31. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A baloldali nacionalizmus nem újdonság. M?vel?i igen sokszor kommunistának nevezték és hitték magukat. De ha a Sziriza m?ve fölolvad ebben, akkor el?bb-utóbb belesüpped a kapitalista szokványba, akármilyen bens? fönntartásokkal élnek militánsai.

Így is használhat valamit Görögországnak, ez tagadhatatlan, de szövetsége a sovén jobboldal egyik irányzatával arra is utalhat, hogy egalitarizmusából kivész az antikapitalista elem. Hiszen elvégre a polgári politikának lehetséges egalitárius változata, s?t: az egyenl?ség jakobinus, nem pedig kommunista célkit?zés; a nacionalizmus és az egalitarizmus kombinációja lehetséges és nem precedens nélküli.

Fotó: Kett?s Mérce

A Sziriza sikeréért szurkoló írásom mindenféle visszhangokat keltett, közülük a legérdekesebb Bayer Zsolt írása – mellesleg hazafias laptól elvárjuk a magyaros stílust és nyelvtant: vigyázó *szemünk*, nem „szemeink” (Batsányinál is „szemetek”, nem „szemeitek”).

Bayer Zsolt és én, ahogy mondani szokás, ellenségek vagyunk. ?szinte, goromba, szentimentális – amúgy tehetséges és szórakoztató – publicisztikájának mind céljait, mind eszközeit elítélem. Ugyanakkor senkit?l nem lehet elkobozni az útkeresés jogát. De ezért még nem válaszolnék rövid írására – s röviden köszönöm csak meg, hogy becsüli gondolataimat – , hanem azért, mert a szél?jobboldal és a szél?baloldal állítólagos konvergenciájának a kérdésére hívja föl a figyelmet. A párhuzam, bár bizarr, mégis fönnállni látszik: Athénban a Sziriza vezet?je, Alexisz Tsziprasz[i] koalíciót köt a politikájában a Fidesz-KDNP-re hasonlító, kemény jobboldali Független Görögökkel (ANEL), a budapesti vitákban pedig a szél?jobboldali *Magyar Hírlap* publicistája méltányolja a baloldali Dinamó M?hely marxista szerz?jének mondandóját (nyilván az el?bbi százmilliószor fontosabb, mint a mi helyi ügyeink – amelyek ugyan helyiek, jelentéktelenek, de a mieink).

És meg kell itt jegyezni: a hagyományosan reakciós fölfogás, „a fölülr?l lefelé folytatott osztályharc” legújabb dokumentumai (http://hvg.hu/velemeny/20150126_A_Sziriza_gyozelmerol_mas_penzebol_konnye; http://kapitalizmus.hvg.hu/2015/1/26/gorogorszag-keleti-nyitasa/) vérlázítóak és ostobák; az uralkodó osztály – tévesen – „liberálisnak” nevezett frakciója a megszokott g?gös értetlenségér?l tesz tanúságot, akárcsak a Gucci-táskát lóbáló, palotaépít?, örök tendernyertes, *nouveaux riches* „nemzeti konzervatívok”.

Az egyetlen méltó válasz természetesen csak az lehet, amely magáról a problémáról szól, s nem ragad le a kicsinyes polémiánál.[ii]

Mindazonáltal kénytelen vagyok vázlatosan ismertetni a vita kontextusát: immár évtizede a magyarországi közírászat nem elhanyagolható része a „ragály” vagy a „fert?zés” sémájával helyettesíti az elemzést: „baloldalinak” szidalmazza pl. a jelenlegi kurzus ún. államosításait (ezek egy része nem is államosítás, hanem központosítás, hiszen az „önkormányzati” tulajdon is állami tulajdon, csak a rendelkezési jogok vannak másutt – az állam nem azonos a kormánnyal), mintha az államosítás specifikusan „baloldali” lenne. A tulajdon lényege a baloldal számára a termel?eszközök elválasztása a „szabad munkától”, azaz a szerz?déses alapon végzett bérmunkától, azaz a termel?kt?l – a termel?k tulajdonosának *kiléte* (állam vagy részvénytársaság) a szocializmus normatív tartalmának szemszögéb?l csaknem közömbös. Az állam ún. gazdasági szerepének növekedése a XIX. század közepét?l a XX. század végéig minden modern politikai rendszerre jellemz?: az imperializmusra – amely katonai, azaz állami eszközökkel teremtett világpiacot – különösen. Mi ebben a „kommunista”? Semmi. Az Orbán-rezsim semmiben nem „baloldalias”, ez rágalom. Ugyancsak rágalom „kádáristának” nevezni az MSZP körüli balközép olykori kísérletét valamiféle egyenl?ségi retorika használatára – „kádárizmus” különben se létezik, ennek a szónak a puszta használata: mer? provincializmus, a kelet-európai történelemmel szembeni vakság, általánosításra való képtelenség – , hiszen ezt a retorikát (szemben a kései Kádár-éra szegényellenességével, cigányellenességével, a „csövesek” elleni antiszociális kampányaival és durva piaci propagandájával *ad vocem* „erre bizony nincs pénz”; azt, hogy „aki dolgozik, az boldogul”, nem Lázár János mondta – bár mondhatta volna – , hanem Kádár János; egyikük se kommunista, bármit gondolt err?l az öregember; maga a kijelentés színtiszta polgári manipuláció).

A másik közkelet? hazugság a szélbal és a széls?jobb konvergenciájáról abban áll, hogy mindkett? antikapitalista. Ez nem igaz: a fasizmus nem antikapitalista, soha nem is volt az. A gazdaság *fölött* álló bürokrácia (közigazgatás) és politika a kapitalizmus általános jellegzetessége a kapitalizmus legnagyobb *polgári* teoretikusa, Max Weber szerint: ez nem fasizmus, ez magának a technikai természetátalakításnak a következménye, és minden modern polgári rendszerre jellemz?.

A kelet-európai, így a magyarországi jobboldal másik kedvenc manipulatív fogása: a liberalizmus és a szocializmus, a liberalizmus és a „baloldal” összemosása. Ennek a m?fogásnak rossz a pedigréje: ez volt a nácik egyik legjellegzetesebb propagandaszólama. Nem kétséges, hogy a szocializmus *történetileg* a nagy francia forradalom örökségéb?l származik (mint afféle válságtermék), de a fölvilágosodást mindkét nagy történeti irányzat maga mögött hagyta; két egyszer? példa: a szabadelv?ség kibékült a vallással és szembefordult a tömegdemokráciával, azaz egyre konzervatívabb lett (mára összeolvadt a konzervativizmussal, bár akadnak kivételek). De a szocializmus mint históriai mozgalom elméletileg más (volt), mint a liberalizmus: a bérmunkások osztályának emancipációja nem alapozható meg a „jogok” doktrínájával. Ez akkor is igaz, ha szocialisták, kommunisták, anarchisták szoktak támogatni a polgári társadalmon belüli egyenl?sít? tendenciákat: a n?k és a nemzeti kisebbségek egyenjogúságát stb. (Durva egyszer?sítés volna megfeledkezni róla, hogy a *voltaképpeni* liberalizmus f? tendenciája egyenl?ségpárti: nálunk a neokonzervatív, „államtalanító”, állibertárius, hiperkapitalista legitimációs ideológiát nevezik „liberalizmusnak”, ami eszmetörténetileg: szamárság.)

Az, hogy a polgári társadalomban él?knek vannak rendszerimmanens céljaik akkor is, ha elvben elvetik a polgári társadalom alapjait, természetes dolog.[iii]

Ezek tehát hamisítások.

Az azonban tagadhatatlan tény, hogy a Sziriza összefogott a görögországi radikális jobboldal egyik áramlatával, amelyet sovinizmus, idegenellenesség, elfogult felekezeti (görögkeleti-ortodox) klerikalizmus, bevándorlóellenesség, eurofóbia jellemez, amely akciókat szervezett házfoglalók és hajléktalanok ellen, amelynek némely vezet?i nem fukarkodnak fajgy?löl? és homofób megjegyzésekkel, és í. t. – s amely csak egyvalamiben ért egyet a Szirizával: a Trojka irányvonalának, az ún. memorandumnak az elutasításában.[iv] (Az ANEL a jelentéktelen honvédelmi tárcát kapta meg egyébként.)

Wtf?

Csak annyi volt, hogy lett szép vasárnap esténk – *kalí szpéra* – , és kész?

Vigasztaljam magam avval, hogy szívesebben vagyok naiv, mint cinikus?

Ezek gyerekségek.

Többen is mondták, hogy euforikus agitprop-cikkem – néhány óvatos *caveat* ellenére – túlzó volt és együgy?en

optimista. Lehet. Hát akkor (magyaros frázissal: a *morning after* katzenjammer-hangulatában és gyomorégésében, f?fájósan, diderg?sen kijózanodva) nézzük csak.

Noha a Szirizának nem kötelessége a külföldi szimpatizánsok morális érzékenységének megkímélése, az újrakezdés tisztasága a görög népnek is fontos lett volna. A tiszta fehér lapon, amelyet a Sziriza a görög választók egy részét?l – kétségtelenül nem a számszer? többségét?l – kapott, ott éktelenkedik a rossz illatú barna pötty. A választási gy?zelem (és minden radikális siker) szimbolikus jelentése a szakítás a múlttal és az újrakezdés. Az új kormányban azoban ott van a múlt egyik legvisszataszítóbb darabkája. Az ANEL elutasítja a megszorításokat: ez önmagában, minden más dimenziótól elszakítva nagyon kevés. Ezt a nemzeti burzsoázia – amelyet, f?leg a kiköt?- és hajótulajdonosokat, részben az ANEL képvisel – józan önérdekb?l is elutasítja; a görög perifériakapitalizmusnak is az az érdeke, hogy a megszorításokat enyhítsék, mert így a görög gazdaság megfullad. Nem lehetetlen, hogy a Mario Draghi (az Európai Központi Bank elnöke) által meghirdetett lazítás megkönnyíti az új görög kormány dolgát. Sokan érzik Nyugat-Európában, befolyásos vezet?k és nagyt?kések is, hogy a húrt nem kellene tovább feszíteni.

Az adósság részbeni leírása, átütemezése csak el?föltétele valamin? progresszív politikának, önmagában nem helyettesíti. Nélküle azonban hozzá se lehet kezdeni. Ezért képzelte Tsziprasz, hogy ez csak taktikai húzás, legyen meg el?bb a többség a tárgyalások alatt az adósságcsökkentés mellett, s ha ez megvan, okoskodhatnak a Független Görögök, nem lesz rájuk akkora szükség, majd elintézik ?ket valahogy kés?bb. Politikusok gyakran okoskodnak így, de evvel nagyon súlyos problémák vannak, amelyek konvencionális kormányalakítások alkalmával föl se vet?dnek. Mindenekel?tt a parlamentarizmus alapkérdése: a szabad mandátum. Ha a kormánytöbbség kialakult, akkor a kormány rá támaszkodhat, anélkül, hogy a legközelebbi válságig voltaképpen számot kellene adnia választóinak. A mai parlamentarizmusban a kormánytöbbség alá van rendelve a kormánynak (a hatalmi ágak elválasztása puszta illúzió), hiszen a közigazgatás szükségletei nem t?rik a hosszú vitákat. A parlament – ha nem is mindenütt olyan mértékben, mint Magyarországon – mindössze az a hely, ahol a törvényeket nyilvánosan bemutatják, a vita és szavazás formaság. Már pusztán technikai okokból is muszáj így lennie.

Az Európai Parlamentben azért van beszélgetés, mert nincs felel?s kormány, és kevés dolgot kell eldönteni törvényhozásra emlékeztet? módon.

Az, hogy mivel is bízták meg a választók a kormányt, teljesen homályos. A koalíciós kényszer (ahol van) ezt tovább ködösíti. Aprócska kisebbségek *de facto* vétójoggal élhetnek. Hiába volnának a honpolgárok aktívabbak, tájékozottabbak, közjóra érzékenyebbek, a kormányt ellen?rizni nincs módjukban – mindebben nincsen semmi újdonság, evvel már a XVIII. században tisztában volt mindenki.

A nagyjából jelenlegi formájában mintegy 200 esztend?s polgári állam az ismert okokból – a képviselet indeterminált sága, a médiák elfogultsága és konformizmusa, a népi igények és gondolatok érvényesíthetetlensége (aminek csak igazolása a neoliberális duma a nép éretlenségér?l, el?ítéletességér?l, „a tömeg” irracionalitásáról – ezt korábban a királypárti, abszolutista és ultramontán arisztokrácia hirdette a liberalizmussal és a polgári demokráciával szemben…) – képtelen ellátni az alkotmányos doktrínák által rá kirótt kötelezettségeket, a kormányzat egyetlen hatékony ellensúlya a suba alatt elfogadott bírói jogalkotás (amit Magyarországon megnyirbáltak), amelynek a csúcsa „a láthatatlan alkotmány” doktrínája, de amely (többnyire magas min?sége ellenére) mélységesen antidemokratikus.

A Sziriza már az els? napon beleütközött a polgári állam korlátaiba, és a hagyományos polgári politika szokványos rutinja szerint oldotta meg ezt. Hát akkor érdemes volt…?

De ez csak a fölszín. El?z? cikkemben pusztán csak megállapítottam, hogy ez a párt túlnyomórészt kommunista csoportok együttese, de nem folytat kommunista politikát. Föltehet?leg más az a nem kommunista politika, amelyet kommunisták folytatnak, mint az, amelyet meggy?z?déses szociáldemokraták. Ugyanis a reformista politikát folytató forradalmárnak nem lehet tiszta a lelkiismerete. Aláveti magát a kapitalizmus – az iránytalan növekedés – vas szükségszer?ségeinek, amelyekr?l tudnia kell, hogy tisztán irracionálisak. A pénzben kifejezett értékállomány növekedése független a materiális gazdagság növekedését?l, a folyamat végtelen, a keletkezett többletet befektetik újabb növekedés érdekében, nincs megállás – a szükségletekt?l függetlenül – , miközben a nép többsége az „értékteremtés” folyamatából (a termel?munkából) kiszorul (a technikai fejl?dés következtében), és a fölhalmozódó elvont munkából, a holt munkából összeálló értékhalmaz jelent?s része fölhasználhatatlan lesz, ami újabb és újabb válságokat okoz. Ezeket a kapitalizmus beg?zölt igricei és regösei a „spekulációnak” meg a „korrupciónak” meg nagyhatalmi konspirációnak tulajdonítják (Homérosz gazdaságpolitikai ismeretei ennél jóval kifinomultabbak voltak), de végtére is valakit okolniuk kell, ha nem akarják bevallani, hogy a rendszer meglehet?sen tébolyult.

Ha valaki látja és tudja ezt, és mégis igazgatnia kell az irracionalitást, nagyon nehéz helyzetbe kerül. Mit tud szembeállítani a fönnállóval, ha az alternatíváját – a kommunizmust – nem lehet? Az egyetlen megoldás a történelemben az osztálykompromisszum volt, vagyis „a nemzeti egység”, vagyis a nacionalizmus.

Ugyanezt tette a Szovjetunió a „szocializmus egy országban” elvének elfogadásával (ahol a Szovjetunió sajátos – államkapitalista jelleg? – nemzeti érdeke állt szemben a (magántulajdonú, piaci) kapitalista külvilággal (és ezt a „nemzeti érdeket” szolgálta – a világproletariátus helyett – a Komintern), evvel kényszerítette az „antifasiszta népfront” politikáját a kommunista csoportokra (vö. André Malraux: *Hódítók*, 1928, Malraux: *Az ember sorsa*, 1933, George Orwell: *Hódolat Katalóniának*, 1938), amelyeket alárendelt polgári szövetségeseknek és elárult. Herbert Marcuse joggal figyelmeztet rá, hogy az utolsó igazi szocialista forradalom (Madrid határán…) a moszkvai pörökkel egy id?ben zajlott. Innen aztán a XX. század második harmadában eljutottunk „a szocialista országok közötti háborúk”-hoz, Ceau?escuhoz, Miloševi?-hez stb.

A „harmadik világ” baloldalon ünnepelt fölszabadító mozgalmai polgári jelleg? mozgalmak voltak – szocialista illúziókkal, szovjet-orosz vagy kínai stílusban – , amelyekben elvileg az egységes nép állt szemben az imperialista Nyugattal. Ezek plebejus-nemzeti mozgalmak voltak, céljuk a nemzeti függetlenség volt, az önrendelkezés, a monokultúrás alárendeltségre kényszerít? komprádor kapitalizmus és a „telepes” rasszizmus elleni jogosult harc. Nasszer, Nehru, Szukarno, Ben Bella, Lumumba, Nkrumah, Sékou Touré, Mandela stb. „baloldaliak” voltak, mert szembeszálltak a nyugati imperialista hegemóniával. A végeredmény nem túl ragyogó, de most nem err?l van szó.

De kérdés, hogy Görögország – az EU és a NATO tagja – ebben a helyzetben van-e. Mindenesetre a baloldali görög kormánynak ilyenszer?vé kell stilizálnia a helyzetet; nem teljesen oktalanul. A Görögországra kényszerített esztelen megszorító intézkedések a nyugati centrum hatalmát fejezték ki a perifériával szemben; valóban egész Görögország érdeke, hogy ez megsz?njék, beleértve nyilván a nemzeti burzsoáziát.

Ha Alexisz Tsziprasz kormánya végrehajtja a tervezett szociális intézkedéseket, tehát az adósságteher enyhítéséb?l valamelyes életszínvonal-emelkedés lesz és nagyobb egyenl?ség, ha megsz?nik a migránsok (bevándorlók és menekültek) elleni terror és a különféle hátrányos helyzet? csoportokkal szembeni diszkrimináció, ha vissza- vagy fölépül az igazságosabb népjóléti, egészségügyi, oktatási rendszer, akkor persze a meghirdetett „nemzeti egység” szertefoszlik. Nagyjából ezen múlik, hogy a polgárellenes radikálisok által folytatott polgári politika (s mi egyéb volt az elmúlt évszázadban a szocialisták és kommunisták politikája?...) nem puszta csalás és öncsalás, s amiért talán érdemes volt megkötni a szokásos elvtelen alkuk egyikét.

A baloldali nacionalizmus nem újdonság.

M?vel?i igen sokszor kommunistának nevezték és hitték magukat.

De ha a Sziriza m?ve fölolvad ebben, akkor el?bb-utóbb belesüpped a kapitalista szokványba, akármilyen bens? fönntartásokkal élnek militánsai. Így is használhat valamit Görögországnak, ez tagadhatatlan, de szövetsége a sovén jobboldal egyik irányzatával arra is utalhat, hogy egalitarizmusából kivész az antikapitalista elem. Hiszen elvégre a polgári politikának lehetséges egalitárius változata, s?t: az egyenl?ség jakobinus, nem pedig kommunista célkit?zés; a nacionalizmus és az egalitarizmus kombinációja lehetséges és nem precedens nélküli.

Az internacionalizmus – szemben Révai Józseffel, a hazai baloldali nacionalizmus atyjával és szemben a mai magyarországi politikatudomány, történetírás és publicisztika 90%-ával – nem mer? gyökértelen doktrinérség, a munkásmozgalmi múlt megható, apró furcsasága. A nemzetközi munkásmozgalmat mindig a nacionalizmus tette tönkre (1914: a hadihitelek megszavazása, „szociálpatrióta” részvétel az els? világháborúban; 1923: a német forradalom elárulása; 1927: a kantoni kommün elárulása, majd Sztálin szövetsége Csang Kai-sekkel a kínai kommunisták ellen; 1934: az osztrák antifasiszta baloldal elárulása; 1937: a spanyol köztársaság elárulása; 1939: Hitler-Sztálin paktum; 1945 után: a Marshall-terv elutasítása, a nemzetközi osztályharc helyettesítése a Kelet-Nyugat ellentéttel, hidegháború, Jugoszlávia kitaszítása; 1956: a forradalmi Magyarország megszállása; a Francia Kommunista Párt gyarmatosító álláspontra helyezkedik, elárulja az algériai forradalmat [vö. http://www.vacarme.org/article143.html: Jean-Pierre Vernant egykorú cikkét 1959-b?l föltétlenül érdemes elolvasni]; 1960 után: a Szovjetunió és a Kínai Népköztársaság szakítása; 1968: a nyugati új baloldal elárulása a szovjet tömb és a hivatalos kommunista pártok által, Csehszlovákia megszállása, szakítás Romániával; 1979: kínai-vietnami háború; 1981: katonai puccs a lengyel munkásmozgalom ellen, szovjet támogatással).

A fejleszt?-tervez?, központosító-bürokratikus, államkapitalista, antipluralista nemzetállami diktatúra (nagy

iparosítási, urbanizációs, egyenl?sít?, népjóléti és oktatási-kulturális sikerekkel) – amelynek szubsztanciális párhuzamai a keynes-i jóléti állammal félreismerhetetlenek – ideológiájában és propagandájában se lehetett más, mint nacionalista („Lobogónk: Pet?fi” stb.), ráadásul a keleti tömbben a határok lezárásával és a nemzetközi érintkezés brutális korlátozásával magukba zárkózó, provinciális nemzeti kultúrák alakultak ki (ennek nyomai az exszovjet kelet-európai országokban ma is fájdalmasan érezhet?k), amelyeket az államnyelven sugárzó központi-állami televíziók alakítottak passzív monokultúrákká a „lakótelepi”, szubfogyasztói, plebejus egalitarizmus alapjaira építkezve. (Ezt Magyarországon a patológiáig fokozta a külföldi filmek, m?sorok anyanyelvre szinkronizálásának – másutt kevéssé elterjedt – gyakorlata.)

Az 1989 utáni kelet-európai jobboldal – teljesen alaptalan – állítása, amely szerint a „létez? szocializmus” idején úgymond elnyomták a „nemzeti érzést”: hajmereszt?. Maga a nacionalista jobboldal is a pártállami nacionalizmus utóda (kulturális tekintetben), itt Magyarországon pedig Révai József öntudatlan követ?je (az etnicizmus és a fasizmus más dolog, erre az el?bbi állítás NEM vonatkozik).

Természetesen a periféria és a centrum ellentéte az imperializmus virágkora utáni, „posztkoloniális” helyzetben is releváns. A piaci újraelosztás nemcsak nemzetállami, hanem nemzetközi szinten is egyenl?tlenséget teremt. Ezen vagy a világforradalom segít (ami nincs napirenden – enyhén szólva), vagy pedig az, amit Benito Mussolini a „proletár nemzetek” és a „polgári nemzetek” visszaélésszer? metaforájával írt le valaha (ehhöz jött a *„das Recht der jungen Völker”* és a többi).

Ez ugye azt tételezi föl, hogy a kizsákmányolás strukturális vonásait a gazdag centrumországokban elhanyagoljuk, pusztán azért, mert a reálbérek és a szociális juttatások b?ségesebbek a centrumban, mint a periférián. Ezáltal a kapitalizmus specifikuma – „a személyek dologi viszonyai és a dolgok társadalmi viszonyai” – kikerül érdekl?désünk homlokteréb?l. A társadalmak viszonylagos „jóságának” megítélése az osztó igazságosság szemszögéb?l (amely figyelmen kívül hagyja a materiális gazdagság keletkezésének és a t?ke értékesülésének, a használati értéknek és a csereértéknek, a fogyasztói szükségleteknek és az áruérték ett?l független változásainak az ellentétét, tehát a kapitalizmust magát) csak a polgári egyenl?séggondolatot engedi meg a jelenlegi helyzet ellentettjeként.

A Sziriza annyiban újít – és Tsziprasz ezért több, mint holmi baloldali Orbán – , amennyiben az egyenl?(bb) újraelosztást *mind nemzetállami, mind nemzetközi méretekben* követeli: a Nyugattól méltányosságot követel (ezt minden periférianacionalizmus megteszi valamilyen formában), ámde radikális intézkedéseket javasol (ígér) az elviselhetetlen görögországi szegénység (amely a harmadik világból nézve persze b?ség és fény?zés) enyhítésére. Az orosz-török-magyar típusú periférianacionalizmus azonban csak a nemzetállamok *közötti*, nem a nemzetállamokon *belüli* egyenl?ség híve – ez pedig óriási különbség.

Kautsky, Lenin, Trockij és Otto Bauer óta a szocialista és kommunista pártok abban bíztak, hogy a bevezetett „jóléti”, tervez?-újraelosztó-központosító-államosító rendszerek (amelyekr?l ?k még tudták, hogy államkapitalisták, nem pedig szocialisták) *„átfejl?dhetnek”* a szocializmusba, mert ennek van *politikai* garanciája: a marxista élcsapat (párt) *politikai* uralma (parlamenti-szakszervezeti vagy diktatúrás módon), amely majd levezényli ezt az *„átfejlesztést”.* Marxista szemszögb?l az volt az el?z? cikkem hibája, hogy – naiv és reflektálatlan módon – magam is elfogadtam valami ilyesféle perspektívát (valamin? „népi demokrácia” vagy „szociális demokrácia” reményét), amelyr?l jobb pillanataimban magam is tudom, hogy illuzórikus.

Ez bizony önbírálat, amelyre olykor rákényszerülök, hiszen én vagyok a magyarországi közélet mintegy 600 aktív részvev?je közül az egyetlen, aki tévedni szokott, miközben – és ezt szemlesütve mondom – mindenki másnak mindig igaza volt, van és lesz. Én szerény ámulattal nézem a csodálatra méltó kollégákat, akiknek a saruját se oldhatom meg.

Számít-e a Sziriza antikapitalista meggy?z?dése („szubjektív” meggy?z?dése) – s ilyen meggy?z?désük volt a történelmi szociáldemokrata és bolsevik pártoknak is a XIX. század vége óta egyfolytában – , miközben példamutató nyíltsággal mondja ki, hogy (egyel?re) polgári demokratikus, polgári baloldali politikát folytat? Ez a garancia eddig – sok millió ember véráldozata ellenére a XX. században – nem volt eredményes. A korlátozott, ellen?rzött, irányított piaci rendszer is újratermeli az egyenl?tlenséget, amelyet azért tetemesen enyhíteni lehet, bár Görögország és a többi kelet-európai EU-tagállam esetében ennek csak *európai szint? egalitárius tervezéssel* lenne esélye. Nyilván ilyesmi lesz majd a mérsékelt európai baloldal (GUE-NGL) programja, de ez a baloldal Nyugaton aligha kerül kormányra a közeljöv?ben. A periférián pedig marad a „nemzeti szociáldemokrácia” programja, amely legalábbis annyiban kiváltotta a széls?jobboldal bizonyos csoportjainak a rokonszenvét is, hogy a neokon/neolib *status quo* egyöntet?ségét széttördeli.

Egy szó, mint száz: lehet, hogy Bayer Zsolt politikai ösztönei ezúttal jobbak voltak, mint az enyéim. ? t?lem vett idézettel fejezi be az írását: „Örüljetek! Reménykedjetek!” Hogy melyikünk fog jobban örülni a végén, majd elválik

[i] Így kell írni. A mai magyarországi sajtó borzalmas állapotára utal, hogy képtelen a Magyar Tudományos Akadémia helyesírási, ez esetben a nem latin bet?s ábécék transzliterálására vonatkozó szabályait betartani. Orosz nevek átírásánál „Alekszej” jelenik meg, mert a „ksz” hangot két bet?vel jelöli a cirill ábécé (??), de a görögben van „x” (azaz ?), tehát itt magyarul is „x”-et használunk. Az oroszban van „C” (?), de a görögben nincs, tehát ??????? nevét így írjuk: Tsziprasz (vö. Kazantszakisz – nem „Kazancákisz” – , viszont Cvetajeva és Ciolkovszkij).

[ii] Csak futtában jelzem, hogy Bayer Zsoltnak a baloldal múltjáról (mindenekel?tt Jean-Paul Sartre-ról és Michel Foucault-ról) alkotott véleménye a mai neoliberalizmusra jellemz? (tipikusan a *„nouveaux philosophes”* retorikájára emlékeztet), nálunk a kései Heller Ágnes véleményére. A nem állami jelleg? er?szakról és a polgárháborúról itt nincs módunk vitát nyitni, csak utalok rá, hogy ezt a „terrorizmusról” szóló zsurnálközhelyekkel nem lehet megoldani. Sartre-ról (Sartre „ultrabolsevizmusáról”) a legjobb bírálat még ma is Maurice Merleau-Ponty *Les Aventures de la dialectique* c. könyvében található (Párizs: Gallimard, 1955).

[iii] A náci antiliberalizmusról: Herbert Marcuse: „Der Kampf gegen Liberalismus in der totalitären Staatsauffassung” [1934], in: Marcuse: *Kultur und Gesellschaft*, 1, Frankfurt/M.: Suhrkamp, 1967, 17-55.

[iv] Reakciók a nemzetközi baloldalról:
http://www.thenation.com/article/196001/what-syrizas-victory-means-greece-and-europe;
https://www.jacobinmag.com/2015/01/syriza-greece-victory-kouvelakis-left/;
http://www.leninology.co.uk/2015/01/syrizas-national-strategy.html;
http://www.leninology.co.uk/2015/01/syriza-anel-coalition.html;
http://www.leninology.co.uk/2015/01/stathis-kouvelakis-replies-on-syriza.html: ezt a vitát az olvasó megkülönböztetett figyelmébe ajánlom; rövid összefoglalás a Független Görögökr?l:
http://socialistworker.co.uk/art/39843/Who+are+the+Independent+Greeks%3F;
http://www.newstatesman.com/politics/2015/01/greeks-pin-their-hopes-change-syriza-must-stand-firm-against-countrys-elite; http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jan/28/convictions-politics-fear-syriza-podemos-snp-green; http://www.neues-deutschland.de/artikel/959942.syriza-stoppt-privatisierung-von-piraeus-hafen.html.

A Független Görögök újabb arcképe: http://www.mediapart.fr/article/offert/1c1a1b35dd6b6118b08f249ebad3a331; pozitívabb kép: http://www.mediapart.fr/article/offert/1c1a1b35dd6b6118b08f249ebad3a331.

Tamás Gáspár Miklós - http://dinamo.blog.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu]]>

Ajánló